

Felipe Korzenny, Stella Ting-Toomey (eds): *Mass Media effects across cultures, International and intercultural communication annual, volume XVI, Sage, London 1992, 269 s, paperback, 16.95*

Jeg må indrømme, at jeg altid bliver på vagt, når der tales om effekt i forbindelse med medier. Ofte er effekt relateret til målelige forhold, til kausal-fremstillinger og påpegnig af en direkte proportionalitet mellem medie eksponering og adfærd. En mere kvalitativ betragtning ligger sjældent til grund for effekt studier. Hertil kommer, at bogens titel i dette tilfælde også kunne lede tankerne hen på endnu et studie i amerikansk kulturimperialisme.

Men nej, her har vi en bog, der fokuserer på kulturmødet og kulturinteraktion med medier som omdrejningspunkt. Og der er mange interessante artikler, der formår at gøre dette omdrejningspunkt vedkommende og perspektiverende.

Bogen består af et indledende kapitel, der følges op af tre dele, der henholdsvis beskæftiger sig med teoretiske og metodiske problemer; dataindsamling og forskningsmetoder, samt en del, der tematiserer medier på tværs af kulturer – nu og i fremtiden. Bogen afsluttes med en epilog skrevet af Fred L. Casmir omhandlende massekommunikation og kultur.

Bogens indledende kapitel, skrevet af Felipe Korzenny og Elizabeth Schiff, påpeger, at selvom formodningen om, at medier spiller en rolle i prægnin-gen af menneskets adfærd, så er spørgsmålet om, hvorledes tværkulturelle medieborne budskaber spiller en rolle heri, ikke nærmere blevet bestemt. Dertil kommer en vurdering af, hvorvidt det drejer sig om korttids-eller langtidseffekter eller om fokusering på individuel eller kulturel forandring. Bogen forsøger at samle de mange forskellige bud og perspektiver, der eksisterer inden for forskningen af medie effekter.

Og perspektiver er der tilsyneladende nok af. De mest interessante bud på analysen af medieeffekter på tværs af national grænser og kulturer finder vi i bogens anden del, der beskæftiger sig med mere teoretiske og metodiske problemer. Udover Arthur Asa Bergers eksemplariske artikel om at analysere medier og populær kultur udfra et tværkulturelt perspektiv, hvori han opridser forskellige indholdskategorier udfra hvilke den tværkulturelle indholdsanalyse kan tage sit udgangspunkt, finder vi en meget interessant artikel, om hvad der sker med både nyheder og fiktion, når disse vises i andre nationalkulturelle medieinstitutioner end dem, der har produceret disse programtyper. Denne artikel er skrevet af Akiba A. Cohen og Itzhak Roeh. Raymond Gozzi Jr. tager fat i antropologen E. Hall's

begreber om høj og lav kontekst kulturer for at analysere massemedie effekter i relation til disse begreber. Det er inspirerende læsning, omend jeg er enig med Casmir i, at anvendelsen af E. Hall's begreber på uhensigtsmæssigvis får sat specifikke kulturelle udtryk ind i en overordnet stereotopi. Kim Witte diskuterer, som Gozzi, den kulturelle konteksts betydning for at opnå en ønsket medieeffekt. Witte diskuterer, hvorledes det er muligt at konstruere en ramme for at skabe effektiv kommunikation i forbindelse med af forhindre AIDS. Hun har undersøgt spanske mænds forhold til sex og kondomer og relaterer denne viden til en strategisk budskabsformidling.

Bogens anden del indeholder resultater fra undersøgelser, der beskæftiger sig med: hvorvidt afrikanske stammefolk forstår fortælle-mæssige konventioner for filmklipping (Renée Hobbs og Richard Frost); hvordan video er med til at forankre kulturel identitet for inuitter i Inuit Broadcasting Corporation (Kate Madden); hvilken socio-kulturel betydning det har for børn, at deres forældre deltager i børnenes medieanvendelse i Kina, Japan, Korea, Taiwan og USA (Bradley S. Greenberg, Linlin Ku og Hairong Li).

Bogens svageste del er del tre, hvor bl.a. L.Ripley Smith har nogle meget vidtløftige teoretiske tanker, baseret på Lerner's moderniserings cirkel, der udkrystaliserer sig i en model for, hvorledes man kan forvalte global socio-kulturel forandring. Casmir's epilog sammenfatter på god måde bogens mangfoldige tilgange til medieeffekt studier samtidig med, at han bidrager med nye indsigter.

Bogen er kaleidoskopisk, men foregøgler heller ikke andet. Der er flere bidrag, der kan anvendes i undervisning i interkulturel kommunikation. Personligt synes jeg, at det var forfriskende at læse bogen, især for de gode skæve vinkler og spændende cases.

*Hanne Løngreen, adjunkt
Center for Sprog og Økonomi
Handelshøjskolen i København.*

Jay G.Blumler, Jack M. McLeod, Karl Erik Rosengren (eds): *Comparatively speaking: Communication and Culture Across Space and Time, Sage Annual Reviews of Communication Research Vol 19, Sage, London 1992, 303 s, paperback, 15.50.*

I denne tid, hvor der tales meget om internationalisering af virksomheder og kapital og om globalisering af kultur søger også det forskningsmæssige blik

bort og udover national grænserne for at skue, undersøge og vurdere 'de andre' og 'det andet'. Vi bliver interesserede i at sammenligne os selv med 'de andre' og finde forklaringer på det anderledes og forskellige. Når sådanne sammenligninger foretages, kan de enten udforme sig ved, at man ser på et fælles fænomens udtryk i forskellige kulturer eller ved at se på, hvad der sker, når fænomener fra forskellige kulturer mødes, støder sammen eller interagerer. Denne artikelsamlinger sammenligner først og fremmest fænomener fra forskellige kulturer eller nationalstater.

Artikelsamlingen er blevet til i forlængelse af den International Communication Association conference i 1989, hvis tema var Comparatively Speaking og hvor de tre redaktører samarbejdede om tema og indhold.

Bogen består af 3 dele, hvor redaktørerne selv har skrevet et systematiserende og begrebsafgrænsende indledende kapitel samt det teoriudviklende afsluttende kapitel, som er identisk med bogens 3.del. Den midterste del indeholder 8 eksempler på sammenlignende studier.

I og for sig er al videnskabeligt forstået forskning sammenlignende, hvilket 2 af artikelsamlingens bidragydere påpeger (James R. Beniger og Kjell Nowak). Derfor afgænses det komparative, i denne bog, til at være sammenligninger mellem to eller flere geografiske og/eller historiske definerede systemer. Det, der sammenlignes, er videnskabeligt interessante fænomener, der er indlejret i et sæt af sammenhænge, som er kendetegnet ved, at de bl.a. er relativt konstante og distinkte. Denne noget kringledede definition fungerer ikke som nogen afgrænsning, men snarere som den verbaliserede erkendelse af, hvad redaktionen selv påpeger, at det er som om: 'the scholars involved are pushing a variegated fleet of all manner of boats out into relatively uncharted seas, attuning their compasses to unfamiliar bearings, plumbing their depths with a miscellany of lines and baits, and beginning to learn what fish can be caught' (s.4). Derfor bliver den fællesramme som bogen angiver mere til et spørgsmål om 'desperately seeking' end som en egentlig markør for en enshed.

Bogens første del indeholder, udover redaktørernes egen artikel, to teoretiske artikler, dels David L. Swanson's om at komme overens med den teoretiske forskellighed, der er karakteristisk for nationale studier af politisk kommunikation og dels James R. Beniger's om komparation set i relation til teknologisk og kulturel forandring.

De eksempler, som bogens 2.del beskæftiger sig med, spænder vidt. I den ene ende har vi f.eks. Judee K. Burgoons artikel om overtrædelse af teorien

om forventning, der, inspireret af den kendte (og ofte) misbrugte antropolog E.Hall, beskæftiger sig med individuel adfærd relateret til non-verbal kommunikation. Artiklen påpeger vigtigheden af at kende forskellige kulturers adfærdsformer. I den anden ende af bogens spektrum har vi f.eks. Youichi Ito's interessante artikel om en sociologisk tilgang til teorier om interpersonelle kommunikative stilarter set udfra et japansk perspektiv. Imellem disse yderpunkter er der bl.a. sammenligninger af den politiske og kulturelle dynamik i indførelsen af kabel-tv i USA, England og Frankrig (William H. Dutton og Thierry Vedel); det politiske topmøde som medieevent - Reagan/Gorbachew-mødet, vist på amerikansk, italiensk og sovjetisk tv (Daniel C. Hallin og Paolo Manchini); sammenligning af indholdet i reklamer fra magasiner i Sverige og USA (Kjell Nowak). Deruover er der artikler af Karl Erik Rosengren, Chauffe og Chu i denne del af bogen samt efter min mening bogens mest interessante artikel, Tamar Liebes og Sonia M. Livingstones sammenligning af amerikanske og engelske soap operas.

Med en indfaldsvinkel, der fokuserer på fremstillingen af slægtskabsforhold i henholdsvis de amerikanske soaps 'The Guiding Light' og 'As the World Turns' og de engelske 'Coronations Street' og 'Eastenders', alle vist i perioden 1987-88, opridses en mængde forskelle, som alle peger tilbage på væsentlige forhold i de to nationers kernekulturer. Artiklen indeholder interessante påvisninger af forskelle i relation til moderskab, alder, mor-datter forhold. Artiklen konkluderer, at der findes tre overordnede forklaringer på den måde moderskab og kvinders liv behandles på i de to nationers soaps, nemlig 1) forskelle i mediestructur 2) forskellige traditioner for kulturelle fremstillingsformer og 3) forskelle i den sociokulturelle struktur.

Bogen har lidt af hvert og kan i undervisnings-sammenhænge bruges til beskrivelser af andre nationers og kulturers forhold inden for forskellige medieområder. Desuden kan en stor del af bogens artikler anvendes i undervisning i institutionsanalyse og kvantitative metoders anvendelse inden for medieforskningen. Som helhed betragtet er bogen dog for ujævn både, når det drejer sig om den emnemæssige substans og i forhold til vedkommenhed.

*Hanne Løngreen, adjunkt
Center for Sprog og Økonomi
Handelshøjskolen i København*